

ЗАВДАННЯ ВІКІ-РЕСУРСУ ТА ІНСТИТУЦІЙНОГО РЕПОЗИТАРІЮ У ФОРМУВАННІ НАУКОВО- ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ВНЗ

**Якісна вища освіта вимагає
якнайповнішого
інформаційного
забезпечення наукового та
навчального процесів**

Електронне навчання у формі навчання 2.0 в епоху Web2.0 вимагає в першу чергу інформаційного забезпечення ресурсами в електронному вигляді, основними рисами яких є:

- вища доступність;
- широкі можливості підтримки в актуальному стані;
- простота;
- швидкість та повнота пошуку потрібної інформації.

**Електронізація
інформаційних ресурсів
дає змогу накопичувати,
систематизувати та
організовувати доступ до
знань у повнішій мірі ніж
би це відбувалося на
традиційних носіях.**

**Розвиток Інтернету та поява
технологій Web2.0
забезпечили технічні
передумови для створення
інформаційного контенту
кожним користувачем,
незалежно від місця його
знаходження та мов, якими
він володіє**

З'являються можливості доступу до іншомовних ресурсів завдяки потужним системам онлайнового перекладу публікацій виставлених в електронному вигляді.

Мовний бар'єр та складність доступу до авторитетних джерел інформації перестає бути визначальною перешкодою в науково-освітній комунікації.

Інформаційні електронні ресурси:

- Платні
- У вільному доступі – Відкритий доступ (Open Access)

Платні ресурси

Перелік платних баз даних електронних ресурсів, до яких мають доступ бібліотеки вищих навчальних закладів, зростає з кожним роком. Комерційний підхід до організації доступу до таких ресурсів у певній мірі накладає обмеження на повноту та динаміку інформаційного забезпечення науково-освітнього процесу. Кошти, що витрачаються закладами освіти та бібліотеками на передплату баз даних електронних ресурсів постійно зростають. Тільки окремі університетські бібліотеки можуть собі дозволити оплатити всі необхідні ресурси.

Відкритий доступ

- електронні журнали відкритого доступу (нп. DOAJ Directory of Open Access Journals,);
- електронні книги у відкритому доступі (нп. видавництво відкритого доступу InTech, понад 350 книг);
- відкриті освітні ресурси провідних університетів;
- Вікіпедія – вільна енциклопедія (www.wikipedia.org);
- інституційні репозитарії відкритого доступу.

Вікіпедія (www.wikipedia.org)

Відкрита багатомовна онлайнова енциклопедія, що побудована на wiki-технології.

Ця технологія дозволяє кожному користувачеві Інтернету редагувати вміст будь-якої статті (за виключенням певної кількості статичних веб-сторінок) або створити нову статтю (для поняття, яке ще не розвинуто), співпрацюючи з іншими учасниками проекту.

Останнім часом вікі-ресурси успішно створюються і використовуються навчальними закладами для підтримання науково-освітнього процесу.

Інституційний репозитарій

Електронний архів для накопичення та збереження електронних публікацій, забезпечення довготривалого повнотекстового та надійного відкритого доступу до результатів наукових досліджень певної установи.

Основне призначення інституційного репозитарію – накопичення, систематизація та зберігання інтелектуальних продуктів університетської спільноти, а також поширення цих матеріалів у відкритому доступі засобами Інтернет-технологій у середовищі світового науково-освітнього співтовариства.

Спільні риси Вікіпедії та інституційного репозитарію:

- відкритий доступ до публікацій - безкоштовний, швидкий, постійний, повнотекстовий доступ в режимі он-лайн до науково-освітніх матеріалів, що забезпечується для будь-якого користувача Інтернету;
- реалізація інтернет-технологій 2.0 як засобу активного формування контенту – дозволяє кожному користувачу розміщувати публікації та співпрацювати;
- акумуляція знань – накопичення та збереження результатів наукової діяльності за певною ознакою: за автором, дисципліною, науковою школою, інституцією;

Спільні риси Вікіпедії та інституційного репозитарію:

- високі вебометричні характеристики доступу до публікацій - швидка індексація пошуковими машинами та гарвестерами;
- *уніфікація та стандартизація* форматів зберігання даних, використання програмного забезпечення з відкритим кодом - забезпечує живучість (наступність, крос-платформеність, мігрованість) ресурсу;
- *персоналізація робочого простору* – зручність інтерфейсу та відслідковування внеску користувача;
- *навігація по контенту на основі категоризації* – структурованість та логічне розміщення інформації;
- *кількісна оцінка обсягу інформації як індикатор рівня розвитку* – об'єктивне відображення результатів наукової діяльності.

Риси, що різнять інституційний репозитарій та вікі-ресурс :

Репозитарій	Вікі-ресурс
Збереження авторського права на кожну конкретну публікацію	Добровільна передача авторського права на використання та поширення спільноті проекту
Фіксація вмісту публікації на момент її здійснення	Фіксація вмісту публікації на момент її здійснення
Публікація є першоджерелом із підтвердженням пріоритету	Публікація не є першоджерелом в силу динамічності контенту
Постійне та тривале зберігання за конкретними url-адресами	Змінність контенту та посилення на нього

Риси, що різнять інституційний репозитарій та вікі-ресурс :

Репозитарій	Вікі-ресурс
Документ не підлягає редагуванню	Підтримка середовища колективної роботи над документом
Автор (автори) має право на висловлення власного бачення	При написанні і редагуванні статті варто прагнути до максимальної неупередженості, притримуватися нейтральної думки
Вільному обміну сприяє англomовний бібліографічний опис	Інформація має інтернаціональний характер завдяки інтервікі посиланням та вільному обміну між національними вікі-ресурсами

В результаті проведеного аналізу були розглянуті спільні та відмінні риси інституційного репозитарію та вікі-ресурсу, виділені їх сильні та слабкі сторони. Та для успішної інформаційної підтримки освітніх та наукових процесів закладу освіти важливою є взаємодія цих двох потужних ресурсів, яка полягає у поєднанні з використанням сильних сторін кожного ресурсу

Публікації інституційних репозитаріїв є першоджерелами, а статті вікіпедійного характеру містять енциклопедичні знання, які інтерпретують, класифікують та посиляються на першоджерела.

Завдяки своїй енциклопедичності вікі-ресурс є путівником до наукової інформації, яка знаходиться в інституційних репозитаріях.

А, відповідно, для вікі-статей посилення на публікації в інституційному репозитарії є підтвердженням достовірності викладеної інформації та фактором підвищення вебометричних та наукометричних показників, від яких у значній мірі залежать рейтингові оцінки ВНЗ

Оприлюднений у січні рейтинг
університетів

www.webometrics.info показав
підвищення рейтингу ТНТУ:

- з 5476 місця у 2009 році
- до 3961 місця у 2010 році.

Rank of Universities of Ukraine

	WORLD RANK	UNIVERSITY	SIZE	VISIBILITY	RICH FILES	SCHOLAR
1	1443	<u>Ivan Franko National University of Lviv *</u>	3,248	4,444	1,529	537
2	1576	<u>National Taras Shevchenko University of Kyiv</u>	1,442	2,304	1,476	2,066
3	1608	<u>Mohyla Academy University of Kiev</u>	2,273	3,291	3,228	521
4	1634	<u>Donetsk National Technical University</u>	1,555	4,335	2,335	1,061
5	1745	<u>Kharkov National University VN Karazin</u>	2,806	5,244	1,987	854
19	3961	<u>Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University *</u>	4,379	11,886	6,281	1,526

Top Repositories of Ukraine

1	406	<u>Kharkov National Academy of Municipal Economy Repository</u>
2	421	<u>Zhytomyr State University Library</u>
3	630	<u>Institute of Biology of Southern Seas E-Repository</u>
4	642	<u>Electronic Kharkiv National University Institutional Repository</u>
5	726	<u>National Academy of Sciences of Ukraine Institute of Software Systems ePrints</u>
6	758	<u>Electronic Kyiv-Mohyla Academy Institutional Repository</u>
7	882	<u>Electronic Archive Ternopil State Ivan Puluj Technical University</u>
8	1066	<u>Odessa I.I.Mechnikov National University Repository</u>

Дякую за увагу!

<http://elartu.tntu.edu.ua/>

<http://library.tntu.edu.ua/>

lib@tu.edu.te.ua